

Szlovátai Hírmondó

Önkormányzati tájékoztató

XII. évf. 111. szám 2013. július

Nem vagy egyedül

Nem vagy egyedül: 1 millió európai polgár a sokszínűségért. Egy millió európai polgár érted is.

Egy európai polgári kezdeményezés négy szervezet partnerségével indult. Az Európai Nemzetiségek Föderatív Uniója (FUEN) az európai őshonos, nemzeti kisebbségek 94 szervezetét tömörítő ernyőszerkezet az RMDSZ-el és a Dél-Tiroli Néppárttal közösen, az Európai Nemzetiségi Fiatalok (YEN) támogatásával idén január 14-én, Dél-Tiroloban írtak alá együttműködési megállapodást a kisebbségi európai polgári kezdeményezés elindításáról. Az alapítókhoz rövid időn belül csatlakozott a felvidéki Magyar Közösség Pártja, az olaszországi németek és ladinok, a franciaországi bretonok és elzásziak, a belgiumi németek, a lengyelországi németek és kesubiak, a németországi dánok, szinti romák és frízek, a hollandiai frízek, a dániai németek, a görögországi törökök, az ausztriai szlovének,

horvátok és magyarok.

A hétagú bizottság tagjai: Kelemen Hunor, az RMDSZ elnöke, Luis Durnwalder, Dél-Tirol Autonóm Tartomány kormányzója, Karl-Heinz Lambertz, a belgiumi németajkú közösség kormányának miniszterelnöke, Anke Spoorendonk, Schleswig-Holstein tartomány igazságügyi, művelődési és Európaügyi minisztere, Jannewietske de Vries, a hollandiai Nyelvi Sokszínűséget Támogató Hálózat elnöke, valamint Valentin Inzko, az ENSZ Bosznia Hercegovinai főképviseelője, a karintiai Szlovének Nemzeti Tanácsának elnöke.

Az alapító elnökök megállapodtak abban, hogy keretszabályozási csomagot készítenek elő az európai nemzetiségek védelméért (angol rövidítése: Minority SafePack), amelyet csatolnak a kisebbségi állampolgári kezdeményezés szövegéhez.

A most megalakult testület feladata, az európai szabályozás értelmében, a kezdemé-

nyezés benyújtása, illetve az aláírásgyűjtési kampány fenntartása lesz.

A Minority SafePack csomagban hat területen új, konkrét intézkedést kér az Európai Uniótól: a regionális és kisebbségi nyelvek, oktatás, művelődés és kulturális sokszínűség, a regionális poli-

tika terén, a közképviselet és a civil szervezetek bevonása, az esélyegyenlőség és diszkrimináció-mentesség terén, az audiovizuális média és digitális tartalom kapcsán, valamint a kisebbségi közösségek regionális és állami támogatására vonatkozóan.

Az európai polgári kezdeményezés egy új jogi eszköz, amely csupán 2012. április 1-e óta teszi lehetővé kampányok indítását. Az eszköz lényege, hogy az unió legalább hét tagállamát képviselő hét személyből álló polgári bizottság bejegyez egy kezdeményezést, kampányt indít és egy éven belül egymillió aláírást gyűjt össze Európában. Az EU legalább hét tagállamból kell összegyűjteni - az ország méretétől függő - minimális számú támogatást. Sikeres aláírásgyűjtési kampányt követően, a szervezőknek lehetőségük lesz arra, hogy bemutassák kezdeményezésüket az Európai Parlamentben, a Bizottságnak pedig meg kell fontolnia a javaslatot.

Nincs hová

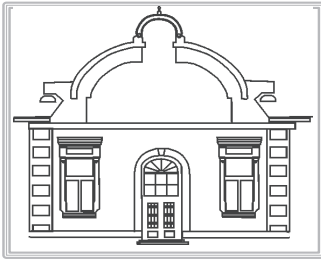
Hányszor hallottam az elmúlt évek során, hogy „nincs hová menni Szlovátán, csak a kocsmába”, ezzel utalva arra, hogy a kultúrára éhes ember számára nemcsak unalmas, de valósággal szenvedés itt az élet.

Erre én azt szoktam felelni, hogy az éhség csillapításához nem elég elkiabálni, hogy mit érzünk, tennünk is kell érte valamit, legalább azt, hogy a falatot saját kezűleg a szánkhoz visszük. Ha nemcsak bejelentjük az igényt, de kulturális éhségünk csillapításáért teszünk is valamit, már csendesebbek maradunk, jobban megbecsüljük mindazt, amit mástól kapunk, de azt is rögtön felfedezzük, hogy nem vagyunk egyedül, hogy körülöttünk még annyian mások szorgoskodnak azon, hogy máshová is el lehessen menni Szlovátán mint a kocsmába, és egyáltalán valamiféle értéket közvetítsenek annak a közösségnek, amelyben élnek.

Nyár van, s ilyenkor uborkaszezon szokott lenni a kulturális életben. Nálunk meg egymást érik, olykor egymással ütköznek a rendezvények. Nem tudunk mindig, mindenikre eljutni, s ennek az újságnak sincs elég tere valamennyire. Pedig az átlagosnál sokkal több oldalon írunk a kultúráról ebben a lapszámban.

Ha nincs más, ahová menni Szlovátán, menjünk kocsmába! De ott egy sör mellett olvassuk el ebből az újságból, hogy hová nem mehettünk el!

Molnos Ferenc

Önkormányzati határozatok

27. sz. határozat – egy család anyagi támogatásáról;

28. sz. határozat – az ingázó pedagógusok utazási költségeinek megtérítéséről;

29. sz. határozat – a 6816/09.08.2012-es számú koncessziós szerződés módosításáról;

30. sz. határozat – egy telek közvetlen eladásának jóváhagyásáról (Rózsák útja házszám nélkül);

31. sz. határozat – a 49/2006-os számú önkormányzati határozat aktualizálásáról, amely a településgazdálkodás valamint az együttélés normáit fogalmazza meg;

32. sz. határozat – olyan intézkedések meghozataláról, amelyek civilizált turizmusra ösztönöznek;

33. sz. határozat – a Fenyő utca 2 szám alatt lévő parkolófelület koncesszióba adásának kezdeményezéséről;

34. sz. határozat – az önkormányzat alkalmazottaival kötött kollektív szerződés elfogadásáról;

35. sz. határozat – a gépesített utcaseprés tarifáinak módosításáról;

36. sz. határozat – egyes testvértelepülések meghívásainak elfogadásáról;

37. sz. határozat – a Géra utca 1 szám alatti telek eladásra kínálásáról;

38. sz. határozat – egy házszám nélküli terület betelekeléséről Cseresznyés utcában;

Városházi anyakönyvi adatok

Bejelentett újszülöttek: Barabás Hunor (szülei: Barabás Alexandru és Csergezán Teréz); Jánosi Zsófia (szülei: Jánosi Csongor és Jánosi Szidónia); László Tamara (szülei: László Zsolt és László Mária); Adorján Ágota (szülei: Adorján Csaba és Adorján Izabella); Sikó Léna (szülei: Sikó Zoltán András és Sikó Emőke); Fazakas Nóra (szülei: Fazakas Csaba és Katona Ilona), Szikszai Magor (szülei: Szikszai Dániel és Szikszai Edit Ilona); Jakab Vivienn Szamantha (szülei: Jakab Endre és Jakab Emese); Szabó Artúr (szülei: Szabó Zsolt és Szász Melinda);

Isten éltesse Öket!

Házasságot kötöttek: Kacsó István (Hosszú utca 11 szám) – Veress Hajnalka (M. Eminescu lakótelep C2/14 szám); Bokor Zoltán (Hársfa utca 17 szám) – Lengyel Berta Andrea (M. Eminescu lakótelep N4/13 szám);

Boldog házasságot!

Elhunytak: Varga Vilma (1941) – Tavasz utca 113 szám; Fülöp Erzsébet (1938) – Fő út 129 szám; Farkas Ida (1921) – M. Eminescu lakótelep N3/10 szám;

Nyugodjanak békében!

Növelték a segélyeket

Emelték a szociális segélyek és a családi pótlékok szintjét.

A 287/21.V.2013-as Hivatalos Közlönyben megjelent 42/2013-as Sürgősségi Kormányrendelet új, megemelt értéket állapít meg a szociális segélyek, valamint a családi pótlékok kiszámítására használt szociális referenciaszinteknek.

Az intézkedés célja kompenzálni az energiaárak emelése miatti lakossági terheket. A kereset nélküli családoknak adott segély (ún. minimális jövedelem) júliustól 8,5 százalékkal, 2014 januárjától pedig 4,5 százalékkal emelkedik, a kiegészítő családi pótlék viszont egyetlen részletben harminc százalékkal nő július elsejével.

Az alábbi (kicsi) táblázatban az eddig alkalmazott (Régi) garantált minimális jövedelem illetve a mostantól alkalmazásra kerülő (Új) garantált minimális jövedelem adott

Szem.	Régi	Új
1	125 lej	136 lej
2	225 lej	244 lej
3	315 lej	342 lej
4	390 lej	423 lej
5	465 lej	505 lej
6	496 lej	540 lej

családra vonatkoztatott tételeit tüntettük fel, hogy az érdekeltek láthassák, miről mire változott. A családok a táblázatban közölt összegig kapnak kiegészítést a jövedelmük mellé. Tehát:

családi jövedelem + szociális segély = a táblázatban közölt összeg.

A táblázatban hatszemélyes családokig tüntettük fel a garantált minimális jövedelem értékét (540 lej), de a hat személynél nagyobb családok esetében minden további személy után 35-35 lejjel emelke-

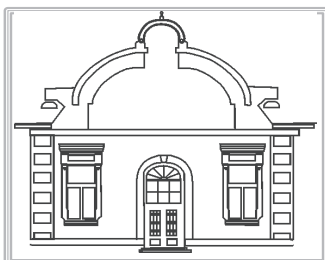
dik ez az összeg.

A nagyobb táblázatban közöljük a gyermekpénz pótlékra vonatkozó tudnivalókat.

Gyermekpénz pótlék esetében a táblázatban közölt összeget – a jövedelemhatárok függvényében – kapják az arra jogosultak. Itt viszont a negyedik gyerek után egyáltalán nem emelkedik az összeg, tehát az öt-, hatgyerekes család sem kap többet, mint a négygyerekes család.

Az új értékű szociális juttatásokat 2013. július 1-től kezdve alkalmazzák.

Gyermekszám	Kétszülős család		Egyszülős család	
200 lej családi nettó jövedelemig				
	Régi	Új	Régi	Új
1	30 lej	40 lej	50 lej	65 lej
2	60 lej	80 lej	100 lej	130 lej
3	90 lej	120 lej	150 lej	195 lej
4	120 lej	160 lej	200 lej	260 lej
200 lej és 530 lej (a régi 370 lej) családi nettó jövedelem között				
	Régi	Új	Régi	Új
1	25 lej	33 lej	45 lej	60 lej
2	50 lej	66 lej	90 lej	120 lej
3	75 lej	99 lej	135 lej	180 lej
4	100 lej	132 lej	180 lej	240 lej

Hotărârile Consiliului Local

Hotărârea nr 27. – cu privire la acordarea unui ajutor material;

Hotărârea nr 28. – cu privire la aprobarea navetei cadrelor didactice;

Hotărârea nr 29. – cu privire la modificarea contractului de concesiune nr.6816/09.08.2012 pentru concesiunea terenurilor proprietate publică al orașului Sovata – locuri de staționare de pe raza orașului, prin încheierea unui act adițional;

Hotărârea nr 30. – cu privire la aprobarea vânzării directe a terenului intravilan situat în str. Trandafirilor f.n.;

Hotărârea nr 31. – cu privire la actualizarea H.C.L. nr.49/2006, privind măsuri pentru buna gospodărire a localității – oraș Sovata, instaurarea unui climat de ordine și curățenie pe teritoriul acesteia;

Hotărârea nr 32. – cu privire la luarea măsurilor privind stimularea unui turism civilizat în orașul Sovata;

Hotărârea nr 33. – cu privire la inițierea concesiunii locurilor de parcare, din Str. Bradului nr.2;

Hotărârea nr 34. – cu privire la aprobarea Contractului colectiv de muncă, încheiat la nivelul unității administrativ-teritoriale al Orașului Sovata;

Hotărârea nr 35. – cu privire la modificarea tarifelor de măturat mecanizat în Orașul Sovata;

Hotărârea nr 36. – cu privire la aprobarea trimerii unor delegații oficiale în orașe înfrățite;

Hotărârea nr 37. – cu privire la scoaterea la vânzare a terenului intravilan din str. Ghera nr. 1;

Hotărârea nr 38. – cu privire la intabularea terenului din Sovata str.Cireșelului f.n.;

Despre impozitele și taxele locale pe anul 2013 (V)

CAP.VII. TAXE PENTRU FOLOSIREA CENTRELOR PUBLICE DE DESFACERE

Art.45. - Începând cu data de 01.01.2013 taxele pentru folosirea locurilor publice de desfacere din orașul Sovata de către persoanele fizice, persoanele juridice, persoanele fizice autorizate, întreprinderi familiale, întreprinderi individuale, producători agricoli, asociații agricole, unități economice ale altor persoane juridice, precum și cele ale organizațiilor politice și obștești, instituțiilor publice, fundațiilor și altor asemenea unități de cult, filialele, sucursalele și reprezentanțele autorizate să funcționeze pe teritoriul României, aparținând persoanelor fizice și juridice străine și altele similare, sunt următoarele:

Art.46. - Persoanele fizice și juridice menționate care folosesc locurile publice de desfacere, sunt obligate să

achite distinct taxele corespunzătoare activităților pe care le desfășoară efectiv.

Art.47. - Ocuparea locurilor și spațiilor în plus față de cele declarate și taxate, în locurile publice de desfacere constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 80 – 250 lei.

Art.48. - În cazul spațiilor și terenurilor din locurile publice de desfacere pentru care există contracte de închiriere legal întocmite și obținute ca urmare a licitațiilor organizate conform legii, chiriiile, respectiv taxele ce se vor percepe începând cu data de 1 ianuarie 2013, nu vor putea fi mai mici decât cele cuprinse în tabelul de mai sus.

Art.49. - Se admite utilizarea de mijloace de cântărire proprii, verificate de organele în drept de către producători, în piețele de zi, care desfac produse și

mărfuri, cu plata de către aceștia a 50% din taxa prevăzută în cazul utilizării acelorași mijloace de cântărire puse la dispoziție de către Orașul Sovata.

Art.50. - Taxele prevăzute se încasează de către organele de specialitate ale Orașului Sovata, acestea constituind sursele de autofinanțare ale unității și pentru lucrările de modernizare și dezvoltare a centrelor publice de desfacere.

Art.51. – Se interzice comercializarea produselor nealimentare și lactate în piața M. Eminescu

Art.52. – Comercializarea oricărui produs, se efectuează numai în locurile stabilite de Primărie, și numai cu respectarea legislațiilor în vigoare

Art.53. – Nerespectarea prevederilor din prezentul capitol constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 100 – 400 lei.

I. Pentru vânzarea produselor sezoniere din vehicule și autovehicule	2012	2013
de pe vehicule cu un trăgător	8 lei/mp./zi	10 lei/mp./zi
de pe vehicule cu doi trăgători	9 lei/mp./zi	11 lei/mp./zi
autoturisme, autoutilitare, autocamioane, tractoare, microbuze, remorci	20 lei/zi	23 lei/zi
platoul pietii pt. Vanzarea de pomi fructiferi, pomi de	20 lei/zi	23 lei/zi
din tarabe, tonete, rulote, mese, cărucioare etc. proprii (instalate) folosite ocazional	7 lei/mp./zi	8 lei/mp./zi
II. Pentru folosirea platourilor, meselor, tarabelor, sau alte spații din piețe		
platoul pieții	6 lei/mp./zi	7 lei/mp./zi
masă neacoperită	7 lei/masa/zi	8 lei/masa/zi
masă acoperită	7 lei/masa/zi	8 lei/masa/zi
depozitarea produselor pe platou	11 lei /mp./zi	13 lei /mp./zi
III. Taxă lunară pentru rezervare mese pentru producători		
piața de zi din stațiune	100 lei/lună	120 lei/lună
piața de zi	70 lei/lună	80 lei/lună
taxa autorizatie piata	70 lei	80 lei
V. Pentru ocuparea locurilor necesare vanzarii	12 lei/zi/mp	14 lei/zi/mp.
VI. Pentru închirierea cântarelor pentru fiecare		
balanță 5 kg inclusiv	7 lei/zi	8 lei/zi
balanță de 10 kg	8 lei/zi	9 lei/zi
balanță de 500 kg	30 lei/zi	35 lei/zi
taxa rezervare masa piata saptamanala	70 lei/lună	80 lei/lună

Prejudecățile maghiarofobe și adevărul despre ele (V.)

de Tihamer Czika (pagina online ACUM:TV 8-3-2009)

11. În regiuni cu majoritate maghiară dacă nu ceri în maghiară nu ești servit

Legenda urbană „dacă în Secuime nu ceri pâine în limba maghiară nu ești servit” este una foarte perseverentă, nepăsită din nici o discuție interetnică care se desfășoară pe internet. Am auzit această poveste și în legătură cu Cluj sau Satu Mare, dar în majoritatea cazurilor cei care acuză se gândesc la județele Harghita și Covasna, poate Mureș. Eu însumi provenind din Covasna, crescând la Sfântu Gheorghe nu îmi venea să cred că aud așa ceva, când m-am întâlnit prima oară cu această acuzație. Nu am întâlnit în viața mea un astfel de caz în orașul natal. Și cred că am fost la cumpărături de mii de ori. Am întâlnit în schimb cazuri în care cerând în ungurește la Sfântu mi s-a răspuns: „În românește vă rog, îmi pare

rău nu înțeleg maghiara”. Era probabil una dintre persoanele aduse din Moldova prin colonizarea industrială a anilor '70-'80 care nu a dorit să învețe măcar maghiara de bază.

Adevărul este că în afară de câteva comune mai izolate, în care singurii români sunt cei din familia polițistului, a ceferistului sau a preotului ortodox, în județele din Secuime nu există magazine în care angajații care lucrează cu publicul să nu înțeleagă bine românește. La oraș nici nu se concepe acest lucru, fiind și în interesul patronului să angajeze vânzători care vorbesc amândouă limbile. Chiar și într-un sătuc de pe deal, unde să zicem ad absurdum găsim pe cineva care nu înțelege ce înseamnă cuvântul „pâine”, tot o să fim serviți dacă măcar arătăm cu degetul la ceea ce vrem să cumpărăm. Reaua voința dedusă din acest clișeu

anti-maghiar nu are ați nici o justificare. Suntem în capitalism. Bani vorbesc.

Când aud acest clișeu reflectat în legătură cu un oraș ca Târgu-Mureș (52% români), Satu-Mare (58% români), Oradea (70% români) sau chiar Cluj (79% români), pot să fiu sigur că cel care acuză este un sudist care habar nu are de procentajele etnice din aceste orașe. În aceste orașe mari cu majoritate românească orice magazin care ar pune un vânzător care nu vorbește limba română și-ar putea închide porțile într-o săptămână, pierzând o bună parte din clientelă.

12. De ce nu pot fi unghurii precum celelalte minorități din România?

Prin această afirmație se înțelege practic ca maghiarii să fie „liniștiți”, să nu mai ceară atâtea drepturi, să stea la locul lor. Mda.

Diferența dintre maghiari și celelalte minorități din România este una faptică: numărul. Cum am zis și data trecută numărul contează enorm în acest domeniu. De ce contează? Pentru că minoritate de talia maghiarimii din România (1,5 milioane de oameni), într-un alt context pro-

tabil și-ar fi putut clădi un stat suveran. O populație de această dimensiune este capabilă de susținerea unui sistem politic, administrativ, educațional, cultural, etc. propriu sau paralel. În Europa sunt cel puțin 12 state suverane și 11 teritorii autonome cu o populație mai mică la număr decât a maghiarilor din România. Este de la sine înțeles că o comunitate etnică de 1,5 milioane de oameni va cere mai multe drepturi și mai multă autonomie decât una de câteva zeci de mii, sau numai câteva mii, care în păstrarea identității sale depinde total de fondurile de la statul „adoptiv”.

Toate comunitățile etnice recunoscute în afară de maghiari sunt comunități mici, cea mai mare fiind cea a ucrainenilor (61.000) și cea mai mică fiind a armenilor (1.700). Romii (oficial 0,5 milioane) constituie o categorie aparte, ei fiind o minoritate neorganizată îndeajuns în cazul căreia nu este clar cine aparține de această minoritate, cine o conduce, și care este identitatea și limba comună a sub-comunităților dispersate pe întreg teritoriul țării.

Populația maghiară din România ocupă un vast teritoriu din partea centrală și vestică a țării, fiind prezenta într-un procent de cel puțin 20% în peste 1.100 de localități. Celelalte minorități sunt majoritari sau peste 20% numai într-o mână de localități sau în unele cazuri în nici una (greci, armeni, evrei, italieni).

Prin astfel de comparații interne sau externe putem înțelege de ce maghiari „nu sunt ca și celelalte minorități” din țara noastră.

Ethnic map of Harghita, Covasna, and Mureș (1992 data):

- - Romanian majority
- - Hungarian majority

Szarkákról s az ők világukról

Ha valamiről alaposabb megfontolással szeretnénk véleményt nyilvánítani előtte szívesen szétnézünk, hadd lám mások miként nyilatkoztak róla, Aztán csodálkozva tapasztaljuk, hogy azok mennyire befolyásolnak véleményalkotásunkban akkor is, ha legalább részben egyet értünk velük, s akkor is, ha egyáltalán nem.

Igy tettem magam is, s így csoda-e, ha most azzal vitatkozom, amit olvastam.

A Nagyváradi Szigligeti Színház a 2012-2013 évadban ugyanazt a darabot tűzte műsorára, mint amit a Kovács Katalin vezette szóvatai színtársulat június 30-án nagy sikerrel bemutatott a helyi művelődési házban.

A társulat tagjainak elnégzését kérem, hogy először a nagyváradi előadás műsorfüzetéből idézek:

„A Szarkafészek egy hanyatló világot mutat be, melyet saját belső ellentmondásai ásnak alá, melyet a felemelkedő új osztály végső pusztulással fenyeget. Ebben a helyzetben a kiváltságukhoz görcsösen ragaszkodó kizsákmányoló osztályok mind kegyetlenebbé válnak.

A szerző egész sor kiválóan megformált alakot teremt, akik között az egyetlen szolgálólány kivételével hiába keresnek becsületes embert. Aneta Duduleanutól Margarettáig a tenni képtelen, kegyetlen és korlátolt vidéki polgárság egész arcképcsarnokát teremti meg Kirițescu, Aneta Duduleanu és két húga – a szarkák triója – a múltat elevenítik meg. Minden erejükkel a múltba kapaszkodnak, mindennel szembeállnak, ami haladó, vagy ami ellentétes elavult létezésükkel. Kártyáznak, pletykáznak, kitergetik a legintimább tényeket is, hiszen «minden a családban marad». Jól kiegészíti őket Wanda, a nagyvilági kalandornő vala-

mint a két fivér.

A darab egyik legérdekesebb figurája Mircea Aldea, akinek alakjában a szerző az értelmi-ségi helytállásának kérdéseit boncolgatja. Mircea őszinte és becsületes jelleme összeütközésbe kerül környezetének brutális valóságával, s ez az összeütközés temeti őt is maga alá. Újságíróként kezdte,

ám a burzsoázia visszataszító életmódja keserűséggel tölti el. Házasságba menekül, elveszi Margarettát, de még felesége sem biztosítja számára azt, amit várt. Most már szeretne kitörni a hisztériából, új kapcsolatot keres, de Wanda sem bizonyul méltónak hozzá. Margareta halála feloldhatatlan keserűséggel tölti el. Úgy érzi: nincs mit várnia az élettől. Sorsa tehát az útja-vesztett értelmiségi sorsa. «Talán rabszolgavásáron vettek meg? – kiáltja. De ez a lázadás csak rövid ideig tart. Mircea energiája, világfelfogása nem elég a végleges kitéréshez.»

Alexandru Kirițescu 1930-ban írt darabja, lám, nem egy, hanem két hanyatló világot – mintha minden világ nem lenne hanyatló – mutat be. Egyet Kirițescu rajzolt meg igen nagy iróniával, a másikat az ötvenes évek színikritikusa – ha ő írta az idézett szöveget – ábrázolt osztályharcos beállításból, fanyelven és minden humor nélkül.

De szerencsére a szóvatai társulat előadásából – legalábbis nekem – nem ez jött át, én nem kizsákmányoltak és kizsákmányolók osztályöntudatos harcát láttam, s a szarkák triójában sem vettem észre az amúgy dübörgő haladás gátját.

Valami egészen mást mondott nekem a darab. Azt hiszem, itt egy pillanatig sem a történet a fontos, sokkal inkább egy vi-

lágna a megidézése, amely bármennyire is volt „hanyatló”, máig sem múlt el egészen. Ott van a mindennapokban. Ha csak kinyitom a televíziót, s valamely hazai csatornára kattintok a számomra idegen nyelvű szöveggel áramlik be hozzám ma is, s arra sincs semmi esélyem, hogy az én rövidre szabott életemben valaha ez véget érjen.. Értem és nem értem. Felfogom, de el nem fogadom. Az én értékrendszerembe nem fér bele. Nyirkos és nyálkás, és alakot váltó itt minden. Nincsenek fix pontok, hacsak az nem, hogy minden bizonytalan. Fájdalom és öröm, dicséret és sárba taposás oda és vissza minden átmenet nélkül váltja egymást. Itt semmi sem szent, nincs egy közös pont viszonyítási alapként. Minden szétszórótt és megfoghatatlan.

És még mindig nem a darabról beszélek, csak arról a világról, amelyet számunkra megidéz. Az előadás alatt és után egyfolytában Caragiale jutott eszembe. a jó öreg Caragiale. Az ő világa ez. Pontosabban az övé is.

Az előadásban a szereplők és a karakterek megtalálták egymást, s ez egy ad hoc módon verbuvált társulatnál ritkán adatik meg. Rájuk illett a szerep, azonosulni tudtak vele, s így sok jó teljesítménynek örülhettem. De ami fonto-

sabb: jó csapatjátékot nyújtottak. Remek teljesítmény volt. Meghálálták a telt ház megelégedett bizalmát. A vastapsot megérdemelték.

De mondjuk el a szereposztást is: Aneta Duduleanu – Kertész Ildikó Wanda Serafin – Szenté Andrea Margareta Aldea – Kelemen Mónika Colette Duduleanu – Stefan Renáta Fraulein – Turóczi Ottó Lena – Kovács Katalin Zoia – Szász Teréz Zamfira – Kelemen Gabriella Mircea Aldea – Nyulas Zsolt Georges Duduleanu – Hajdú Imre Ianache Duduleanu – Szabó Zsolt Rendezte: – Kovács Katalin Kellékek: – Kelemen Gabriella Súlyó: – Borbély Gyöngyi

A szóvatai közönség köszöni az előadást! Egy élménnyel lett gazdagabb. No meg azzal a tapasztalattal, hogy sok más alkotói tevékenység mellett, piciny városunkban a színhátszásnak is meg lehet a helye.

A szóvatai színjátszók pedig megköszönik a Szarkafészek című színdarab színrevitelében nyújtott segítséget a következő intézményeknek, cégeknek és személyeknek: Polgármesteri Hivatal, Domokos Kázmér Líceum, Szivárvány Kft., Tatar Magdolna, Angi Emma, Bán Dolly, Barabás Margit, Székely Emese, Kelemen Zsuzsa, Albert Karolina, Bakó Rozália!

Molnos Ferenc

Száz éve pusztított a nagy szóvátai árvíz

Száz évvel ezelőtt 1913. július 10-én egy felhőszakadás nyomán hatalmas árhullám vonult le a Szóvátá-patakán, lakóházakat, nyaralóvillákat sodorva magával, gyufaszálként roppantva össze az útjába kerülő fahidakat.

Akárcsak az 1970-es árvízkor, az első kárt a János-mezőn áthaladó út szenvedte. Az utat tönkretevő árhullámot a balázsfalvi Plugarul bank által épített faúszató okozta, melyet a bank a munkálatok után nem távolított el a patakmederből.

A Géra-fürdőhöz vezető fahidat és pallót az árhullám könnyű pilleként kapta fel, és faltörő kosként vágta a malomárok vizét biztosító gátba. A megáradt patak és az átszakadt gát mögötti hatalmas víztömeg elsodorta az útjába eső nyaralóvillákat, közöttük Gagyi Sámuel etédi tanár nyaralóját, a legnagyobb magyar tragika, Jászai Mari kedvenc szálláshelyét is.

Az árhullám a legnagyobb kárt a Gub Márkus egykori legendás hírű községi bíróról elnevezett Márkus utcában okozta, elsodorva az itt lévő fahidat és az alatta levő fedeles pallót is. A bajt tovább tetézte az utat teljesen tönkretevő földcsuszamlás, teljesen

megbénítva a közlekedést.

Jeremiás János községi bíró felhatalmazást kapott a képviselő testülettől egy költségvetés elkészítésére az elpusztult hidak újjáépítésére. Az árvíz okozta károk kijavítását a község önerőből a meglévő pénzösszegek okos átcsoportosításával oldotta meg. A földcsuszamlás által tönkrement utakat községi közmunkával tették újból járhatóvá.

Az állomáshoz vezető úton levő fahíd újjáépítéséhez Sófalvi Illyés Lajos furdótulajdonos kéri a község segítségét. A képviselő testület a segítséget megígéri, de igényli egy pontos költségvetés elkészítését. A malomárok gátjának felújítása a malomtulajdonosokra hárult. 1913-ban itt Jeremiás János községi bírónak és Ágoston Istvánnak lisztelő-, míg Kelemen Ádámnak fűrészmalma volt.

Az árvíz által megrongált hidakat a szóvátai Pirooska András (a képviselőtestület ülésének jegyzőkönyveiben hol András, hol Endre néven szerepel) ácsmester vállalta fel, ki a Nyárad mente és a Kis-Küllő mente falvaiban végzett munkáival vált a régió legnevesebb hídépítő mesterévé.

Jeremiás János községi bíró Ferenc József császár és király az árvíz károk elhárításáért kifejtett munkája elismeréseként, civil személynek adható egyik legnagyobb kitüntetésben részesítette. A képviselőtestület

1914. május elsejére összehívott rendkívüli gyűlésén jelenti be Deák Gergely körjegyző a magas elismerés hírét: „Előadó körjegyző bejelenti, hogy Jeremiás János községi bíró, Ófelsége, a király azért, hogy az 1913. év július havában történt árvíz alkalmával emberi élet megmentése körül nagy tevékenységet fejtett ki, Ezüst érdemkereszttel tüntette ki, ezen kitüntetés Méltóságos Szász József főispán úr folyó év május hó 3-án délelőtt fogja a községi bírónak átadni.”

Józsa András

Két gyertyaláng

Vonat elé lépik egy fiatal ember, mert úgy érzi, neki már nincs keresnivalója ebben az életben. Egy közlekedési baleset vetlen áldozata egy másik. Néhány nap alatt két olyan tragédia történt, ami nem hagyja az embert nyugodtan végezni a feladatait, egyfolytában ott jár a gondolatai között.

Miért fogy el valakiben ily fiatalon az életerő, miért fárad bele a mindennapok terheibe, miért adja fel a ily hamar a küzdelmet? És miért játszik ki a sors azzal, akiben megvan az erő az

élet terheihöz, aki másokért felelősséget vállalva küzd, kapar, élni akar?

Azt kérdezed, mi közöd hozzájuk, mért hagynád magad nyugtalanítani? De nem teheted, mert érzed, hogy közöd van hozzájuk. Közöd van, mert láttad őket, szót váltottál velük, mert emberek voltak, s már nem tehetsz úgy, mintha nem ismerked volna. Már nem lehetsz közömbös.

Nem tehetsz mást, mint emlékezni rájuk. Gyertyákat gyújthatsz értük, s míg a két lángot nézed, arra gondolsz, ennél is gyorsabban lobbant el az életük lángja. *molnos*

Röviden

Nyugdíjasok klubja

Május 28-án a lakodalmas szokásokról tartott előadást Kőszegi János Szovátán, a kultúrotthonban. A lakodalmas gazda élményeit és tapasztalatait osztotta meg a nyugdíjas klub közönségével.

Kőszegi János már számos lakodalomban megfordult gazdaként, ezért is esett rá az előadás szervezőinek választása.

Szabó Attila szociális munkás elmondta, hogy nagyon várták a klubtagok ezt a napot, többen is kifejezetten kérték a Kőszegi-vel való találkozó megszervezését.

Az előadáson 31 nyugdíjas volt jelen. A végén mindannyian jókat nevettek.

A klubtagok számára hétről hétre, különböző tematikus programokat szerveznek, figyelembe véve a különböző naptári ünnepeket is.

Utoljára szólt a csengő

Május 31-én, ballagtak a szovátai Domokos Kázmér Iskola-csoport végzős diákjai.

Az idén 5 végzős osztályból 121 diák ballagott a Domokos Kázmér Iskola-csoport Középiskolájában.

Kistehetségek vetélkedője

Június 7-én szervezték meg a Kistehetségek Vetélkedőjének megyei szakaszát a Domokos Kázmér Művelődési Házban. A vetélkedőre eddig Marosvásárhelyen került sor, ez volt az első alkalom, hogy Szovátára hozták a megye kistehetségeit.

A verseny lehetőséget biztosított arra, hogy az óvónők minél több népi gyermekjátékot és mondókát gyűjtsenek össze, és mutassanak be. A vetélkedőn így több mint 160 gyerekdal és mondóka hangzott el.

Kazahok látogatták városunkat

Kazah látogatókat fogadott Szováta városa június 13-án, csütörtökön. A messziről érkezett vendégek abból a célból látogatták meg Szovátát, hogy koszorút helyezzenek azon katonák síremlékére, akik a II. világháborúban városunk és a környező települések felszabadításáért harcoltak. A látogatókat Kazahsztán romániai nagykövete is elkísérte.

A 86 éves kazah író és két fia főként azért utazott közel 5 ezer kilométert, hogy megkeressék az idős úr II. világháborúban elhunyt testvéreinek sírhelyét. Yerkinbek Turussov örült a rendezett temető láttán, mellyel kapcsolatosan elégedettségét fejezte ki.

Mivel nem találták a háborúban elesett testvér nevét egyik síremléken sem, így a parajdi orosz temetőbe is ellátogatott a küldöttség. Sajnos a katona nevét ott sem látták feltüntetve. A fivér számára előkészített koszorút ezért egy tiszt sírjára helyezték a szovátai temetőben, aki az előkerült dokumentumok alapján együtt harcolt a katonával.

Az író 12 évesen látta utoljára testvérét, ezt követően pedig 70 évig kutatott utána különböző levéltárakban. A sírhelyet ugyan nem találta meg, de az út mégsem volt hiábavaló.

A látogatók többször is kifejezték elégedettségüket és

hálójukat azért, hogy a város önkormányzata és lakói rendszerben tartják a temetőt. Egy kis ajándékkal is kedveskedtek érkezésükkor, melyet Szováta alpolgármesterének adtak át. Yerkinbek Turussov stábunknak elmondta, hazájában el fogja mesélni hozzátartozóinak az itt tapasztalt pozitív élményeit.

Táncosok gálája

A Dési László által vezetett tánc csoportok az elmúlt táncos esztendő gálaműsorral zárták, melynek helyszínül a Domokos Kázmér Iskola-csoport Sportcsarnoka szolgált. A gálán a gyerekek ismét alkalmat kaptak arra, hogy bemutathassák szüleiknek, nagyszüleiknek, a barátoknak és az ismerősöknek, hogy mi mindent tanultak, mennyit fejlődtek egy iskolaév alatt.

Negyven táncos lépett fel a gálán, de ennél több fiatal táncos Dési László irányítása alatt. Az oktató elmondta, hogy ősztől újabb csoportot indít, lehetőséget teremtve táncosainak, hogy a kezdők a kezdőkkel, a haladók pedig a haladókkal táncolhassanak, fejlődhessenek a továbbiakban.

Nyár ünnep

Különleges napnak számított június 12-e a Waldorf csoport számára. Az óvodások akkor tartották meg az immár hagyományossá vált Nyár-ünnepet.

A Nyár-ünnep a csoport egyik legszebb ünnepének számít. Ez alkalommal minden évben az iskolába induló gyerekektől búcsúznak csoporttársaik és oktatóik, valamint ők is búcsút vesznek a Waldorf csoporttól.

Az ünnepély megszervezéséhez a szülők nem csak anyagilag, hanem lelkileg is hozzájárultak. Ők készítették el a kis batyukat, ajándékokat, meglepetéseket is a gyerekeknek. Az óvónő stábunknak elmondta, bármilyen esemény megszervezésénél számíthat a szülők támogatására.

Megnyílt a Medve-tó

Június 24-én, hétfőn megnyitotta kapuit a Medve-tó strandja. A nyitást a hónap végére tervezték, viszont mivel korábban befejezték a tó rendbetételével járó munkálatokat, így már hétfőn is tudták fogadni a vendégeket.

Mivel sikerült időben kitakarítani a területet, befejezni a munkálatokat, és személyzetet keresni, így szinte egy héttel korábban sikerült megnyitni a strandot. A nyitvatartás nem változott tavalyhoz képest, idén is reggel 10 órától délután 6-ig várja vendégeit a Medve-tó, ugyanakkor a fürdőzők idén sem fürdhetnek 1 és 3 óra között, de a strand területén maradhatnak. Szoboszlai Lászlótól azt is megtudtuk, hogy a belépő jegyek és bérletek ára is változatlan maradt.

Az elmúlt év során felújítási munkálatokat végeztek a strand hátsó részén, újrapadolták a napozót, kicserélték az elkorhadt gerendákat, valamint kimeszelték a kabinokat. A változások annyira nem szembetűnőek, viszont a munkálatok elvégzése nélkül használhatatlan lett volna a napozó egy része.

A Medve-tó sikeres szezont zárt tavaly. A cég értékesítési igazgatója reméli, hogy idén is sok vendégük lesz, és sikeres évet zárhatnak.

A Gyulafehérvári Caritas Családsegítő Szolgálatának szovátai nyári tevékenységéről

Egy képzőművészeti besorolású tematikus programon való részt vétellel vette kezdetét a Szovátai Szépkorúak Szeretet-csoportjának a megszozottól kissé idén is eltérő nyári programja, illetve ezzel együtt a Gyulafehérvári Caritas Családsegítő Szolgálatának (CSSSZ) nyári tevékenysége.

A novemberben hatodik születésnapja elé néző közösség 39 tagja a Bernády Közművelődési Egylet meghívására érkezett július első keddjének verőfényes délutánján a Szeifert Hotel konferenciatermébe, a Sóvidéki alkotások című kiállítás megtekintésére. Hét alkotó munkásságáról és művészetéről hallhattak átfogó ismertetőt az érdeklődő nyugdíjasok az egyébként július első hetében nyitva tartó tárlaton. Az esemény házigazdája, Márton Béla bemutatta és megmutatta a közönségnek sorrendben Lengyel Anna, Király Csaba, Király Levente, Orbán Pál, Németh Zoltán, a saját, illetve Márton Levente szemét győ-

nyörködtető alkotásait.

Már a szálloda recepciójának látványa is sikert aratott, az igazán maradandó esztétikai élményt azonban a kobaktökök, a különböző alapanyagú tökéletes faragású bútorok, a fogasok, a sulykok és a székek rokokó, barokk vagy biedermeier motívumai nyújtották. Ennek ismeretében nem is meglepő, hogy többen vásárolni is szerettek volna a kiállított tárgyakból, és akadt is, aki nem csak élményekkel tért haza estére otthonába, hanem legalább egy tükröt beszerezett emlékként. Kellemes emlék lehet ugyanakkor évek múlva a csoporttagoknak mindaz, amit a közeljövőben tervezünk a számukra: lesz idén is bográc-

gulyás-főzés a valószínűleg Patakmajorban, trópusi lepkéket is szemügyre veszünk majd Parajdon, szeptembertől pedig állítólag nyelvtanulásra is adjuk a fejünket, és az angolozás mellett barátokozunk kicsit a számítógépekkel is.

Addig azonban vakáció székporúaknak és gyerekeknek egyaránt, utóbbiaknak pedig természetesen jár a vakációs program is. A Caritasos Karaván ötödik kiadása 2013-ban A nagyfa lakói címmel kíván és fog örömet szerezni összesen 26 Maros megyei település gyerekeinek, fiataljainak, többek között Alsó – Szakadátban és Illyésmezőben is várjuk majd

a vakációzókat. A Falum a jövőm-projektben érdekelt illyésmezői Rosszcsontok csoportja nagy sportkedvelő, és nemcsak a focit kedvelik. A csoporttagok ahhoz is ragaszkodnak, hogy kihasználják a víz adta örömeiket is, a marosvásárhelyi vikenden való lubickolás formájában. A karavános – kirándulós napokat – heteket követik júliusban és augusztusban immár szintén hagyományosnak mondható táboraink, a Parajdra tervezett tinitábor (többek között 9 helyi serdülővel), valamint a Hargita megyei Kőrispatak által vendégül látott Kincskeresők Tábor (ebben hét alsó-szakadati kisiskolás is kereshet majd kincseket környezetében és önmagában). Mindehhez természetesen jelentős anyagi erőforrások szükségesek, ennek előteremtése kapcsán elsősorban Szováta Önkormányzatát és egyéb támogatóinkat illeti köszönet, partnerintézményeinket (oktatási intézmények).

Szabó Attila

Samu Imola nyerte

Június 29-én a Mikházi Csúrszínházi Napok keretében került sor az első Széllyes Sándor Népdalvetélkedő döntőjére, a Maros Művészegyüttes, a Csúrszínházi Egyesület és az Artecotur Egyesület szervezésében. A megye nyolc kistérségében, az előzetesen megszervezett elődöntők alkalmával kiválasztott népdalénekesek, két kategóriában –15 év alattiak és fölöttiek – képviselték régiójukat. Így a döntőn összesen 16 versenyző mutathatta meg tehetségét, csillogtatta hangját a nagyrédmű és a zsűri előtt. Közben a kivetített kisfilmekből megismerhettük az egyes kistérségeket és az énekeseket, a színpadi díszlet pedig ízelítőt adott a különböző tájegységek népművészeti kincseiből. A zsűri szorgos és hatékony munkálkodása közben a Bekecs táncegyüttes különböző magyar tájegységek néptáncaival szórakoztatta a közönséget.

A szovátai elődöntőt követően városunkat Márton Csenge és Samu Etel Imola méltó módon, kiemelkedő színvonalon képviselte a döntőn. Márton Csenge, tiszta, bájos gyermeki hangjával, külön-díjban részesült, míg Samu Etel Imola, adatközlői szinten előadott népdal éneklésével megnyerte a szakma és a közönség egyöntetű tetszését, és elnyerte a sokak által vágyott

I. helyezést. Ezáltal megnyerve egy közös fellépést is a Maros Művészegyüttes műsorában, valamint stúdiófelvétel biztosítását a Marosvásárhelyi Rádióban.

A Szovátát és az énekeseket bemutató, a Sóvidék Televízió által készített kisfilm is aratott a kisfilmek sorában.

A Csúrszínház szépen megtelt soraiban igen-igen büszkélked-

hetett nemcsak a két népdalénekes, de családjaik és mindazon szovátai ismerősök, népdal és népi kultúra iránt tisztelgők, akik részt vettek e színvonalas, felemelő rendezvényen.

A szervezők sikeresnek tartják a vetélkedő megszervezését, lebonyolítását, elmondásuk szerint jövőre szeretnék erdélyi szintűre kiterjeszteni a Népdalvetélkedőt, elődöntőket szervezve Hargita és Kovászna megyében is.

Hiszem azt, hogy nemcsak nyelvében, de népdalaiban és táncaiban is él egy nemzet, és ezen forrásoknak az életben tartása, megőrzése, továbbadása lehet az egyedüli biztosíték arra, hogy sok száz év múlva is magyar beszéljen, székely daloljon ezen a vidéken. Elismerés illesse hát azokat, akik vállalkoznak arra, hogy eldalolják nagyanyáink örömet-keservét, és mindazokat, akik – a nehéz kezdet ellenére – merik felkarolni és hinni e közösségi ügyben.

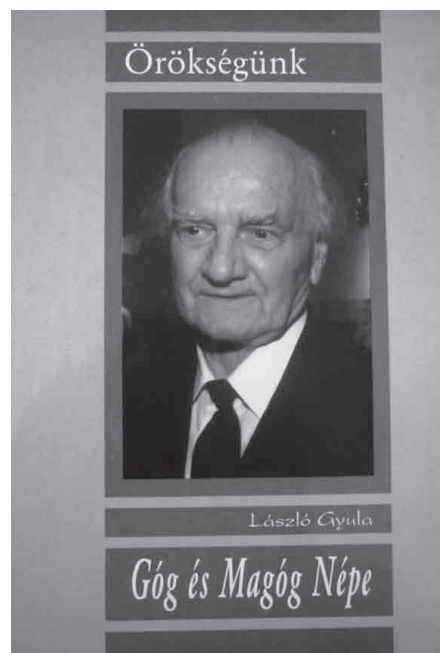
Kiss János

Előadás László Gyuláról

László Gyula régész-professzorról, képzőművésze-ről tartott előadást Vass Mózes július 4-én az unitárius templomban.

László Gyula neve és személyisége sokakat vonzott és máig is sokakat vonz Erdélyben. Olyan személyiség volt, amely meg tudta ragadni mindazokat, akik látták, hallották őt. Úgy tudott utat törő nagy tudós és elismert művész lenni, hogy közben nem vesztette el

a hangot a legegyszerűbb, a szántóvető földműves emberrel sem. Aki csak látta, hallotta őt, arcát és nevét egy életre megjegyezte. Aki meg tudományos munkáit olvasta, azt lenyűgözte szakmai tudásával, de mindenek előtt eleven észjárásával. Az a fajta ember volt, aki nem csak az elődei által felhalmozott tudást volt képes birtokolni, de el tudott jutni eredeti következtetésekre is. Összegezve elme volt, aki képes volt egybefogni egy ismerettárat, de ugyanakkor úttörő is, aki addig

még járatlan utakra indult.

Tőle kaptuk a kettős honfoglalás elméletét. Egy történelmi tételt, amit már nem lehet megkerülni. Aki nem fogadja el, legalább vitatkoznia kényeszerül vele.

Vass Mózes személyesen ismerte őt. Többször találkoztak, beszélgettek, levelet váltottak. Most ebből a nézőpontból emlékezett meg a tisztelt tudósról és művészre. Nem is tehetett másként, hiszen az a kapcsolat, amely köztük volt, s a nagy tudós és művész személyisége számára meghatározó egy életre.

Vass Mózes akár a gyerekekről beszélt, akár az a pályája nyugvópontjához közelítő tudósról, művésze-ről, nem a nagy ember fényében próbált tündökölni, hanem kortársként és szemtanúként az egyszerű és egyszerű embert, aki tulajdonképpen volt László Gyula, hozta el közénk.

Molnos Ferenc

Akadémikusok Sóvidéken

A rendszerváltás előtt ha ezzel a szóval találkoztunk, akadémia vagy akadémikus – s az csakis írott szövegben történhetett, hiszen még a rádióban is ritkán fordult elő e kifejezés – a Széchenyi István alapította Magyar Tudományos Akadémiára gondoltunk illetve a tudomány felkelt papjára, aki a tudomány magaslátáról hitelesít valamilyen számmunkra átláthatatlan dolgot.

A rendszerváltás után viszont nálunk is elszaporodtak az akadémiai. Ilyen-olyan nyári akadémiai, diák és futball akadémiai és ki tudná felsorolni mifélek csorbították mindannak, amit e szó kifejez, tehát az akadémia nimbuszát.

Manapság ha azt halljuk, akadémia, már fel sem kapjuk a fejünk, oda sem figyelünk, hogy minek kapcsán emlegetik, pedig olykor volna miért. S ha ma már akadémikusokkal is találkozhatunk, ez nem mindig az akadémia értékét kisebbiti, hanem adott esetben annak a jele is lehet, hogy legalábbis akadémiai szinten kezd helyre állni a világ. Igen, kezd helyre állni, mert az akadémia nem idegen bolygó, de elérhető, távcső nélkül is látható, ha a látásához fel is kell emelni a földről egy picit a tekintetet.

A Magyar Tudományos Akadémia egy tagjával viszonylag gyakran találkozunk, hiszen nem egyszer tart történelmi témájú előadásokat nálunk. Ő Pál Antal Sándor, és Marosvásárhelyen él.

De hozzánk ennél köze-

lebb is élnek akadémikusok. Sóvidéken is előfordulnak. 2005 augusztusában a Szóvátai Hírmondó hasábjain beszámoltam arról az örömdetes tényről, hogy a Makovecz Imre építész kezdeményezésére alapított Magyar Művészeti Akadémia tagjai sorába hívtott határon túli művészeket is, köztük olyanokat is, akik itt élnek mellettünk, akiket személyesen ismerünk, s akiket életművük ismeretében tisztelünk, becsülünk.

A tavaly ősszel elhunyt Páll Lajos korondi festőművésszel, költővel kezdem a felsorolást, az akadémia legidősebb tagjával a szóvátai Kusztos Endre festőművésszel, grafikusművésszel folytatom, majd Bocskay Vince szóvátai szobrászművészt, Kuti Dénes szóvátai festőművészt említem. De ezzel még nincs vége a sornak, mert még van két akadémikus, akik a születés jogán sóvidékiek: Király László költő és Vinczeff László festőművész, restaurátor. Ők nemcsak itt születtek, de vissza is tértek, kétlaki életet élve Kolozsváron és Sóváraddon illetve Sepsiszentgyörgyön és Atyhában. Meg kell említenünk Jakobovits – lánykori nevén Sárközi – Márta kerámiaművészt is, aki szülei három évtizedes szóvátai léte révén kapcsolódik Sóvidékhez (azt már alig merem említeni, hogy Márta nemrég elhunyt

férje, Jakobovits Miklós festőművész is akadémikus volt).

Bővelkedünk, tehát, sóvidéki vagy sóvidéki kötődésű akadémikusokban. Ezek után nem is csodálkozunk, ha júniusban székelyföldi kihelyezett ülésén az MMA képzőművészeti tagozata Szóvátán szállt meg, s három teljes napon át innen járta a vidéket ismerkedni azzal a tájjal és azzal az építészeti örökséggel, amelyben a székelyföldi művészet születik.

Az első napon a körispataki szalmakalap múzeumot és a siklói Kós-templomot tekintették meg, amelynek mennyezetét egykor a küldöttségben jelen lévő Elekes Károly és Stefanovits Péter festették.

Kameránkkal a szentgyházi kiruccanás alkalmával csatlakoztunk hozzájuk, ahol Szemadám György festőművész, tagozatvezető itt mellélt előadásával indított egy konferenciát, majd Haris László fotóművész fotótörténeti előadását, Somogyi Győző festőművész ... előadását hallgathattuk végig. Megtekinthettük Gyulay Livius két rajzfilmjét, majd a szóvátai Mihály Ferenc restaurátor tartott rövid összefoglalót erdélyi festett templommennyezetekről. Végül a nap házigazdája, Haáz Sándor zenepedagógus, aki szintén tagja az akadémianak, ismertette az általa létrehozott és nagy sikerrel működtetett gyermek-filmharmónia, a „fil” történetét.

A homoródalmási és homoródkarácsonyfalvi templomlátogatásokon kameránk már nem volt ott, de ott volt a következő nap minden programján, amikor reggeltől estig Sóvidéket járták az akadémikusok. A nap a parajdi sóbánya látogatásával kezdődött, ahol Szász Tibor felsősófalvi református lelkipásztor, az egykori bányalelkész vezette az erre az alkalomra összezsugorodott csoportot. Némelyek már ko-

rábban látták a bányát, mások egészségügyi okok miatt hagyták ki ezt a programpontot.

Az egykori akadémikustárs, a tavaly ősszel elhunyt korondi festőművész és költő, Páll Lajos sírjánál az emlékezés koszorúját helyezték el. A Kalonda oldalában lévő temetőben Páll Lajos özvegye, az önkormányzat képviselője és a Firtos Művelődési Egylet vezetői fogadták a megemlékezőket.

Ezt követően a korondi művelődési otthonban megtekintettek egy alkalmi kiállítást, amelyet Józsa János korondi kerámikus mintegy másfélszáz alkotásból álló rendkívül értékes gyűjteményéből hoztak létre, amelyet ez év elején a Firtos Művelődési Egyletnek adományozott.

Egy rövid árcsói borvízkóstoló után a Korond fölött Atyhai nyeregbe kapaszkodtak fel, ahol Vinczeff László birtokán még várt rájuk egy kiállítás. Az erre az alkalomra létrehozott, úgynevezett röpke kiállítást az akadémia valamennyi székelyföldi tagjának két-két munkájából hozták létre, tehát a szóvátai Kusztos Endre, Bocskay Vince és Kuti Dénes, a marosvásárhelyi Hunyadi László, a sepsiszentgyörgyi Varga Mihály, a sepsiszentgyörgyi-atyhai Vinczeff László, a korondi Páll Lajos munkáiból. Ezt kiegészítették további három szóvátai képzőművész Siklodi Zsolt, Sánta Csaba és Kuti Botond munkáival. A megnyitóbeszédet, bár megkésve, Vécsi Nagy Zoltán művészettörténész tartotta.

Szemadám György, Gyulay János, M. Novák András, Gyulai Liviusz, Kovács Péter, Stefanovits Péter, Haris László, Hauser Beáta, Somogyi Győző, Kelecsényi Csilla, Somogyi Pál, Árendás József, Szunyoghy András, Prutkay Péter, Aknay János, Vésey Gábor, Elekes Károly mellett a székelyföldi akadémikusok voltak jelen: Kusztos Endre, Bocskay Vince, Kuti Dénes, Varga Mihály, Hunyadi László és Vinczeff László.

Molnos Ferenc

A pápuáktól a Mücsarnokig

Szemadám György: Helyzetkép

David Attenborough különös történetet idéz fel az Utazás a múltba című könyvében. Eszerint, valamikor a huszadik század elején, egyes pápua törzsek igen szokatlan, komikus, irracionálisnak tűnő viselkedésükkel keltettek megdöbbenést a területükön élő fehér telepesek körében. Némelyik, újonnan született, bennszülött faragvány például kísértetiesen hasonlított egy telefonkészülékre, míg másutt, hosszú kilométereken át, indák vezettek a magasban, egymástól távol lévő faoszlopokra kötözve, mintha azok telefonvezetékek lettek volna. Egyes bennszülöttek telefonálást imitáltak néha, mások pedig kisebb csoportokban masíroztak, vállukon fapuskákkal.

Nem kis időre és fejtöresre volt szüksége a tudós etnográfusoknak, hogy a kollektív elmebetegség kimondása helyett rájöjjenek, hogy ezúttal a csodálatos emberi kreativitás tanúi lehetnek, amely bizony jócskán megdöbbenette őket.

Mert vizsgáljuk csak meg pápua logikával a fehérek életét! Ebben számukra az volt a legrejtélyesebb, hogy látniuk kellett a fehérek ruháinak, tárgyainak és eszközeinek zavarba ejtő bőségét, de azt soha egyikük sem látta, hogy fehér ember ruhát szőtt, baltafejet kovácsolt, esetleg puskát készített volna. Erre az ellentmondásra csak egyetlen magyarázatuk lehetett: az, hogy a fehéreket egy – a pápuák által nem ismert – bőkezű isten látja el mindennel, s a fehérek értelmetlennek, illetve értelmezhetetlennek tűnő cselekvéssorai lehetnek csak azok a rítusok és áldozatok, amelyeket ez a bőkezű, de igényes isten megkíván. Ezért aztán a pápuák is elkezdtek hódolni ennek az istennek, s a számukra értelmezhetetlen

cselekvéssorokat utánozni kezdték. A maguk módján telefonáltak, katonai gyakorlatokat végeztek, sőt ötórai teára gyűltek össze, abban a hitben, hogy a nagyszerű megfigyelőkészséggel ellesett rituálékat a Gazdag Fehér Isten előbb – utóbb majd jutalmazni fogja.

Mit tagadjam: nekem igen rokonszenvesek ezek az eleven gondolkodású, kreatív neofiták, s e cselekedeteikben a kortárs képzőművészet alapállásához való kísérteties hasonlóságot fedezek fel. Nyilván meghökkentőnek tűnik a párhuzam, de ha végig gondoljuk, hogy egykor mi volt a művészet szerepe az ember életében, s mivé vált mára, körülbelül ugyanaz a különbség írható le, mint egy működő telefonkészülék és annak fából faragott mása között mutatható fel.

A képzőművészet ugyanis az első vonalakat karcoló, vagy festő ember idejétől fogva, egészen nyilvánvalóan, a szakralitás részeként, közösségmegtartó erőként funkcionált, s feladata, célja, létezésének értelme nem volt más, mint a Kozmikus Rend, a Mindenség

Harmonikus Egésze, az Isten – vagy nevezzük bárminek is az Egyet – a felmutatása, mégpedig a Mérték szerint, hogy ehhez képest önmagunkat is meghatározhatjuk. Valószínűnek tartom, hogy az általunk szépségnek nevezett „járulékos elem” megjelenése

salog. Maga is haszontalan lévén, egy másik haszontalannal lép frigyre, s csak haszontalannal ivadékokat hozhat világra.”

A „haszontalannal ivadékok” – a valóság utánzatának, sőt, horribile dictu! részének tekinthető műalkotást nem csak Platón kárhóztatta, de több ősi kultúra is. Ezek

ugyanis az ilyen megjelenítést a tökéletesnek hitt Isteni Teremtés szükségszerűen tökéletlen utánzataként blaszfémianak, káromlásnak tartották.

Máshol a tiszta szellem mellett munkálkodó teremtő Demiurgosz sem egyértelműen pozitív alak – gondoljunk csak a Kalevala

Ilmarinen kovácsára! –, hisz az alantasabb anyagi világban munkálkodva, végső soron azt sokasítva, a Káosz felé nyit utat. Ezzel a gondolatmenettel magyarázható, hogy sok ázsiai nép teremtésmítoszában – így a magyarokéban is! – maga az ördög is teremthet. Ennek alapján válhat érthetővé az is, hogy a teremtés aktusát újra -, és újra játszva megismétlő művészre miért sugározhat át valami a Demiurgosz kétes, ördögi szerepéből. Mert bizony az ókor és a középkor művészei, a Szférák Zenéjét érzékelő beavatottak, mindannyian az egyiptomi Ptah, a perzsa Káve, a görög Héphaisztosz, a római Vulcanus, a finn Ilmarinen, a germán Völund, vagy a gall Goibniu, illetve a mitikus kovácsok és sámánok leszármazottai voltak.

Platón Az állam című művében a valóság csalóka felszínét reprodukáló ember alkotásait a bűvész figyelemre sem méltó mutatványaiként ítéli meg, szemben azzal a törekvéssel, amely a valóság állandóan változó felszíne alatt képes „a mértéket” kitapintani.

„– Mégpedig a léleknek az a legértékesebb része, amely bíz a mértékben és a számolásban.

– Hogyne.

– Amelyik pedig ennek az ellentéte, az bennük a legértékesebb.

– Szükségképpen.

– Nos, ezt akartam megállapítani, mikor azt mondtam, hogy a festészet s általában minden utánzó művészet a gondolkodástól távol eső részünkkel tár-

(folytatás a következő oldalon)

Szmadám György: Helyzetkép

Európa kultúrtörténeti – és ezen belül képzőművészeti – útja tehát igenigen távoli múltba, a mítoszok ismeretlen világába vezet, s ráadásul többnyire nem is ismerjük – s főleg nem vagyunk képesek átérzeni! – már a néhány száz évvel korábban, s ráadásul térben egymástól távol létrejött művek keletkezésének valódi szellemi hátterét sem. Hiába áll rendelkezésünkre több könyvtárnyi irodalom, az embert nem értjük, nem érthetjük meg. Egyébként is meggyőződésem, hogy ha a képzőművészetek történetére – az emberi szellem útjára – csak egy kicsit is nagyobb objektivitással tekintenénk, akkor korántsem egymásba simuló és egymásból következő utak hálózata, hanem katasztrofális szakadékokkal, zsákutcákkal és járhatatlan sűrűségekkel benőtt, járhatatlan utakkal megszagott táj meredne ránk.

Tudomásul kell vennünk tehát, hogy amit mi képzőművészetnek nevezünk, jószerivel már nem is azonosítható az a, amit horizontunk határán – mondjuk úgy félezer évvel ezelőtt – még felfogni vélünk. Eközben úgy teszünk, mintha mondjuk Leonardonak egyenes ági leszármazottai lennénk, s mintha hozzá hasonló beavatottként, tudnánk a veron icon (=igaz kép) titkát, tevékenységünknek pedig célja és értelme lenne.

A derék pápuákhoz hasonlóan hasonlósági mágiához folyamodunk hát. Előveszünk olyan eszközöket, amelyeket azoknak a beavatottnak a kezében képzelünk el – ceruzát, ecsetet, festéket, mintázófát, vésőt, papírt, vásznat, követ -, és az egykor – volt gesztusokat utánozva, titkon abban reménykedünk, hogy ezek által megidézhető lesz majd az egykor – volt Rend, Harmónia, Isten.

Az általam legjobban tisztelt

kortársaim sem beavatott próféták a szememben, hanem magányos, mindenre elszánt harcosok és kutatók, akik – Don Quijoteként – saját belső hőmezőiken, sivatagjaikon, ingoványaikon és dzsungeliken vágják át magukat, hogy megtalálják...mit is? A Szent Grált? A Bölcsék Kövét? Istent? Vagy egyszerűen csak önmagukat?

Műveik tiszteletreméltó küldemények erről az útról, amelyek pillanatnyi helyzetükről – végső soron önmagukról – szólnak. A legjobb művei pedig csak kérdeznak.

De a vándor Don Quijotékat – a keveseket – persze nem szabad összetéveszteni a beavatottnak maszkírozott, önmagukat is becsapó futóbolondokkal, a csak másokat becsapó szélhámosokkal, az aprópénzért kántáló házalókkal, az egyszerű tolvajokkal, a csepűrágókkal, a bohócokkal és a garázdákkal, akik a messziről jött ember hazugságaival traktálják a piac népét. Mert ezen a piacon ma már mindennek van keletje. A debilitásnak, az undorítónak, a rombolásnak és az erőszaknak is. Azt mondják, hogy ez így helyes. Ahogy mostanában mondják: a „szcéna” része.

Amióta az Egy, az Egység keresése helyébe a Mászág kultusza, az Igazság helyébe az Érdekesség, a Harmónia helyébe a Különös lépett, maga a vásár is megváltozott. Soha nem látott módon fordult meg a viszony a művész és a művészetről szóló beszéd, az interpretáció között.

Tom Wolf már ezerkilencszázhetvenötben ezt írja „Fes-

tett malaszt” című könyvében: „Évekig abban a hitben éltem, hogy – a művészet mezején, ha sehol másutt – akkor hiszem, ha látom. Micsoda rövidlátás! Most végre, 1974. április 28 – án megnyíltak szemeim. Nem „akkor hiszem, ha látom”, te pupák, hanem „akkor látom, ha hiszem”! A Modern Művészet irodalmivá

tékrendjét lejárta és háttérbe szorítva, gyarmatosítani magát a képzőművészetet, s miként lehet közbenjárni azért, hogy a szellemi értékeket a gazdaságkor (Czakó Gábor találó elnevezése) által is konvertálható anyagi értékeivé fordítsa le.

Figyelemre méltó analógiája fenti folyamatnak az a látványos változás, amely a mozi (ezt a ki-

lett mindenestül. Festmények és egyéb alkotások csupán a szöveget szemléltetik.”

Napjainkra egyre nyilvánvalóbb lesz, hogy valójában a hivatalosan művészettörténetnek nevezett ágazat az, ami létre hozza, pontosabban szólva: „csináltatja” a művészekkel azt a tevékenységet, amit talán leghelyesebb lenne napi kurrens „művészeti termék előállításnak” nevezni.

Don Quijoténál fontosabb lett Sancho Panza, aki a hű kísérő és herold szerepéből az utóbbi évtizedek során, a Búsképű Lovagot szolgájjá téve, és annak hírére felhasználva, ideológussá és üzletemberré avanszált, aki immár manipulálni is tudja a piacot. Sancho Panza úgynevezett kurátor lett.

A kuratori rendszer pedig ékes példája annak, hogy miként kell, és miként lehet önnön belső ér-

fejezést csak azért használok, hogy ne kelljen a filmvászon megjelenő összes jelenséget „filmművészetnek” neveznem) esetében ment végbe.

Egykor a filmek legfőbb meghatározói a színészek voltak, amit az is jelez, hogy a rendezőre sokszor nem is emlékezünk. Ki tudná megnevezni például a „Kabus – filmek” rendezőjét (vagy rendezőit)? Aztán lassanként a rendezők lettek az igazi főhősök, s a színészek háttérbe szorultak. Egy „Kuroszava – film” szereplőinek a megnevezésével bizony nagy zavarban lenne az ember. Végül eljött az idő, amikor a rendező is lassan háttérbe kezd szorulni a mindenható producer mögött.

Erre rímel az a folyamat is, amelynek során a képzőművészet legfőbb meghatározójából először másodhegedűs lett a (folytatás a következő oldalon)

Szemadám György: Helyzetkép

művészettörténész – kurátor mögött, aki megteremti a helyet a tőlünk nyugatra már egyed-uralkodó galériásnak, akinek kezében végül adott mű pénzben kifejezhető értékévé válik.

Ezzel kapcsolatban Heinrich Böll ezeket az emlékezetes sorokat írja az Egy bohóc néze-tei című könyvében:

„Már rég lemondtam arról, hogy bárkivel pénzről beszéljek vagy művészetről. Ahol ez a kettő összeér, ott sosincs rendben a dolog: a művészetet vagy rosszul fizetik meg, vagy fölösen. Láttam egyszer egy angol vándorcirkuszban egy bohócot, aki szakmailag hűsszor, művészileg meg tízszer annyit tudott, mint én, de tíz márkát sem keresett meg esténként: James Ellisnek hívták, már közelítette az ötvenet, aztán hogy meghívtam vacsorára – sonkás rántottát ettünk, salátát meg almapépet -, rosszul lett: tíz éve nem evett ennyit egyszerre. Mióta Jamesszel megismerkedtem, nem beszélek többé pénzről, meg művészetről.”

Gazdaságok elsősorban nem a sokszor artikulálatlanul megszólaló művésznek, hanem az érthetően artikuláló – látványos elméletekben és pénzben fogalmazó - művészeti megmondó embereknek biztosít státuszt, vélemény-monopóliumot és a képzőművészeti életben szinte korlátlan hatalmat. Egyúttal azt is garantálja, hogy a közönség előtt csak a közmegegyezéssel elfogadott nemzetközi trend által kialakított - kialakított „szcéna” jelenhessék meg, s maguk a művészek is fejtegethessék az axiómaként mantrázott kánon előtt.

Mi sem természetesebb, hogy ez a réteg ma már a legneuralgikusabban reagál arra, ha bárki is érinteni meri hatalmi pozícióit. Ezzel (is) magyarázható sok rendkívül agresszív megnyilvánulás, ami a Magyar Művészeti Aka-

démia köztestületté válását kísérte. Itt nem térhetek ki a Múcsarnokkal kapcsolatos hisztériakeltés felemlítésére elől sem, amikor pedig csak elképzelésként merült fel, hogy a Múcsarnok programjába magának a képzőművész társadalomnak – egyelőre közelebről még csak nem is körvonalazott – beleszólása lehetne. Döbbenetes, hogy e távoli terv hallatán néhány művészettörténész is – köztük a Múcsarnok egyik előző igazgatójával – képes volt arra, hogy a Magyar Művészeti Akadémia elnökének arcképét álarcként magára véve gúnyos táncikálásba kezdjen az intézmény lépcsőin. Ugyanakkor a Magyar Művészeti Akadémia – amely intézménynek pedig az alkotó művészek védelmét kellene biztosítania – egyik művészettörténész tagja is felháborodottan tiltakozott az ellen, hogy az 1861 – ben megalapított Országos Magyar Képzőművészeti Társulat kiállítóhelyének épült, s a jelenlegi épület homlokzatán „A magyar képzőművészetnek. – MDCCCXCVI” (=1896) felirattal ellátott Múcsarnok további sorsába, illetve programjaiba beleszólása lehessen a magyar képzőművészeknek.

Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat alapítóinak egyébként deklarált célja volt „...a hazai képzőművészetnek minden ágát lehető tökélyre segíteni, a műizlést nemesbíteni s a műszereteket kiterjeszteni”

Múlt év novemberének végén a következő levelet kaptam kézhez egy olyan festő kollégától, aki még csak nem is tagja a Magyar Művészeti Akadémiának:

„Gyurka, ezt a levelet most adtam föl, nem tudom, mi lesz az útja, de szeretném, ha te mindenképp tudnál róla. Szia.

Kedves Barátaim, MMA vezetői és döntéshozói!

Hallom, kezetekbe kerül ez a feladat, hatalmas lehetőség. A Múcsarnokról van szó. Akkor most nektek mondom el, amit már sokaknak, sokszor:

MKISZ Hírlevél, 1986 őszi.

Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége.

Nyílt levél az Elnökséghez (és a kollégákhoz) a Tavaszi Tárlat ügyében.

Kedves Kollégák!

Egy borongós délutánon összeültek festő – nagyapáink, s fejszóvalva megállapították, nincs egy hely e hazában, ahol az új képeket egyszerre, együtt meg tudnák mutatni a publikumnak. Összeadták pénzüket, megindult az építkezés. Így született a Múcsarnok. (Azért ez nem volt ilyen egyszerű folyamat. – Sz. Gy.) Azóta sok minden történt, sok minden változott. Most hol lehet megnézni, mit festett Barcsay mester tavaly?

Bizony kellene ma is egy fórum, ahol az újat, a tendenciákat, a belső arányokat, a nagy eredményeket és nagy csacsóságokat folyamatosan figyelemmel lehetne kísérni. Bocsánat, de kinek festünk mi?! Hogyan, milyen késéssel,

milyen kerülőutakon épül be a köztudatba, a MAGYAR KULTÚRÁBA a java természetünk? Hol ez, hol van az érdeklődés, a divat gyűjtőpontjában, látjuk. Nem baj, elkerülhetetlen. De hol lehet megnézni, mit festett Barcsay mester tavaly, és a halk több-

ség, a többiek?!

Javaslom: rendezzük meg évenként a Tavaszi Tárlatot a Múcsarnokban. Tudom, nem egyformán gondolkodunk. Szerencse. Nem egyformán szeretünk minden képet. De mi, kollégák, nem vagyunk egymás ellenségei. (Erre nem is alkalmas az időpont.) Bocsánat a pátoszért: együtt vagyunk az élő magyar kultúra. Erről ennyit. (...)

Ezt a feladatot a Múcsarnok igazgatói évtizedek (!) óta meglehetősen sikerrel bojkottálták. Negyedrangú afgán művészek terén naprakészek vagyunk. Talán most, végre.

Szívélyes üdvözléssel:

Váli Dezső

Tudjuk: a képzőművészet egésze – jórészt elveszítve szakrális meghatározottságát - már évszázadok óta kiviselte magát a templomokból, de hogy saját szentélyünkben (mit is beszéljek! Rezervátumunkban!) sem határozhatjuk meg létezésünk formáit, az nem más, mint a Váli Dezső által bocsánatkérően emlegetett élő magyar kultúra eszégmensének eltiprása. Vagy legalábbis erre tett kísérlet.

Kolbász szilvaízzel

– Hogy megy a tollászás?
– kérdezte Laji bá, mindük közül a legöregebb és legkevesbé fogható a játékra, amikor a barakk faláról Marcival leakasztották a táskájukat, s elindultak a napsütötte dél-élelőttön a kis pázsitdarab felé, hogy faljanak egyet.

– Tollászás? Azzal még lehet várni októberig.

– Nem a pityókára gondoltam.

– Pedig azt szokták tollászni a cigányok zsákszámra a kollektív földjein.

– A követ kérdezem. Van-e a földben?

– Hogyne volna, vetni sem kell, úgysis terem. Gyermekkoromban egy-egy székérekkel szedtünk gyermekekül évente szántás után minden parcellában. Azt hordtuk az utakra, hogy el ne sülljedjen a sárban tengelyig a székérek. Mióta a kollektív elvette a földet, már senki sem szedi belőle, mostanra bőven lehet benne.

Szándékosan értette félre Marci. Kétsége sem volt, hogy Laji bá hová céloz. Azt is gondolta, hogy a meddőhányón való bányászatot nem az öreg nevezte először tollászásnak. Mástól hallotta, s úgy megtetszett neki, hogy megpróbálta neki elsütni. „Ej, Laji bá, Laji bá, hát így állunk?“, gondolta némi meglepetéssel, mert bár a két öreget, Kekemet és Laji bát naponta ugratta egyik vagy másik, de őtőlük még nem látott sosem efféle kísérletet. Mindenesetre jó tudni, hogy ki vannak tárgyalva, hogy jól szórakoznak rajtuk, s el tudta képzelni, hogy a „tollászás” mellett még miféleket találtak ki hármójukról.

Ha az időjárás engedte, tavasztól őszig egy tenyérnyi füves helyet szálltak meg, a párhuzamos sín párok által kétoldalt lehatárolt keskeny gyepsávra ültek ki falni egyet. Így használták, „falni egyet”, mert a mindennapi étkezések napszakhoz igazított kifejezései közül egyik sem illett rá.

Ez a tizenegy órai falás – olyan sem reggeli, sem ebéd – volt a legfontosabb étkezésük hétfőtől szombatig. Az otthoni menüt össze lehetett csapni, a főzés is olykor elmaradhatott, mert a reggeltől estig tartó mezei munka mellett a falusi aszszonyoknak nehéz rendszeresen főzni, de a bányába induló táskájába nagyobb gonddal pakoltak, mint a konyhai asztalra, mert tudták, hogy ott más is belebámul az abroszként széttergetett takaróruhába. Csak azt ne gondolják, a szegényesnek vélt pakolás láttán, hogy nekik többre nem telik, vagy ne adj isten, hogy alkalmatlan a feladatára a feleség!

A tizenegy órás időpont megfelelt mindenkinek. A bánya rendje is azt kérte. Lejárt már a mindig tíz órára időzített robbantás, amikor kötelező volt mindannyiuknak biztonságos fedezékbe bújniuk. Tizenegyre a rángások is bejöttek már az oldalból, akik a meredek kőfalán, köteleken függeszkedve, vasrudakkal – ahogyan itt nevezték, „rángákkal” – ontották a robbantáskor fellazult andezit tömböket. Egy félórát kaptak a faragók, hogy a robbantással, rágással beontott, az aljban szétterülő kőrétegből a kockakő faragáshoz kiválogassák az alkalmas darabokat. Ez idő alatt lehetett a bánya minden szintjén a faragók kivételével mindenki másnak falni egyet. Senki sem próbált kis batyujával külön ülni. Bár nem tették össze közös teritékké a pakolást, de egymás mellé húzódtak az egyazon munkahelyen dolgozók a hegy oldalában lévő mindenik teraszon.

A gyermeknek is meg kell ezt tanulni. Csak néhány nap óta van itt, hogy a nyári vakáció idején egy kis keresettel segítse a családot. Nem lehet több tizenhatnál, tán még nem is lenne szabad itt dolgoznia. Marci vette a szárnya alá, aki vele s az öreg

Kekemmel egy csapatot alkot. No, hiszen furcsa csapata van egy gyermekkel s egy vénemberrel. Titokban ki is röhögtek Marcit a többiek. Az is mulatságos volt nekik, hogy a régi bánya alatti földhányás turkálásába kezdtek. „Onnan aztán lesz norma neked, Marci”, mondogatták egymásnak halkán vagy fennhangon, de mindig kaján vigyorral a ké-

pükön. Marci észre is vette, úgy tűnt, nem törődik vele. A fejenként hét köbméteres napi teljesítmény oly régi és oly megszokott követelmény volt a bányában, eszébe sem jutott senkinek, hogy bizonyos körülmények között más is lehetne. A főnök, amikor felkérte a „bányanyitásra”, bár tudta, hogy itt csupán annyi kő lehet, ami a régi bányából e földhányásba került – pityókaföldben sok lenne, de kőbányában édeskevés –, nem mondta, hogy számukra kisebb lenne a norma.

Falni lejártak a kötőgépek alatti teraszra. Marci korábban itt dolgozott, hát ideszokott. Heten húzódtak össze arra a keskeny gyepszönyegre egymás mellé, mint madarak a villanydrótra. A többiek már ott ültek. A sor végén a kissé lagymatag Kekem és a gyermek.

– Szerencsés vagy, jó brigádod van – hamiskodott Laji

bá, amikor végignézett rajtuk.
– Hát az igaz. Jól megy velük a munka. Gyorsan telik a csille, ha mi hárman rendesen nekifogunk.

A gyermek mellé ereszkedett, s Laji bá maradt utolsó-nak. Elkezdték kirakni maguk elé a pakolást. Kekem már vastagon kente a szilvaízt egy sulyoknagyságú foszlós béli kenyérszeletre. Ilyen méretest,

csak házilag sült kenyérből lehet vágni.

– Maga jól elvágta a kezét!
– Hüledezett Marci a nagy kenyér láttán.

Kekemet nem átlagos étvággal áldotta vagy verte meg az ég. Sosem tudott annyit enni, hogy még ne fért volna belé néhány falat. A pakolása mindig kevésnek bizonyult, hát neki szokták adni társai, ha ételükből megmaradt valamicske, s ő szívesen vette az adományokat, jó étvággal megevett mindent. Megesett, hogy a melegtől felpúposodott halkonzervet is még felbontatlanul valaki átpasszolta. Nem ártott meg neki, vasgyomra mindent megemészített.

– Az asszony pakolta – mondta Kekem, mert elérte, hogy mi is az a kézelvágás.

– Hát kenyeret tett, az biztos, azzal magára is jól lehet lakni. (folytatás a következő oldalon)

De mondja, nem sok ez a szilvaíz hozzá? Ne kenje olyan vastagon, maguknak ott fenn a hegyen nincs is szilvafájuk!

Kekem a bánya fölötti magas fennsíkon lévő szétszórt településen lakott, amelyet errefelé egyszerűen a hegynek neveztek, s az ott élőket hegyieknek. A hegy nem volt alkalmas gyümölcsstermesztésre, de mert ott is szerették a pálinkát, a hegyi ember módját találta, hogy beszerezze. A szilvaíznek viszont nem volt a

Marci, aki szóban választ sem várt, mert azt maga olvasta le az öreg arcáról. – Ha szereti, egye meg ezt is! – azzal odanyújtotta a második vágást is.

„De rendes ez a Marci!”, mondta el Kekem hálás tekintete, aki a szilvaízes kenyér mellé egészen váratlanul ilyen finomságot kapott. Aprókat harapva belőle, hogy minél tovább betöltse a száját az íze, csipegette a kolbászt.

– Éppen itt az ideje egy pohár jóféle pálinkának. Nem hozott

fizetél, meg is ihasd.

– Az már igaz! Ezért is szeretjük Vilma nén't. Az asszony már féltékeny rá, azt mondja, mindjárt többet járok hozzá, mint haza.

– Nem szabad ebből családi problémát csinálni, vajegyszer menj el más kocsmába is! – próbált megoldást keresni Marci.

– Úgy is szoktam tenni: csak hétfőtől szombatig megyek Vilma nén'hez, mert munkából hazamenet az utamba esik, de vasárnap, amikor nem járok a bánya felé, mindig más kocsmába megyek.

– Maga miért nem eszik? – fordult Laji bá felé Marci. – Magának is a pálinka hiányzik? Látom, hogy a kicsi üveget keresi.

– Az igen, pálinka... szoktam is én pálinkát inni...

– Hát akkor? Mit mind hajtogatja azt a szalvétát? Fogjon neki az evésnek, mert észre sem vesszük, s vége a szünetnek!

– A kolbászt keresem. Az asszony tett lesütött kolbászt...

– Micsoda? Még hogy kolbászt tett az asszony?! Na, ezt hallgassátok meg! Kolbászt Laji báának az asszony? Patkánymérget, azt igen, azt tenne. De kolbászt!

– Az előbb még itt volt, kivettem a táskából... két vágás... valahová ide tettem a szalvétára...

– Valahova? Hát már azt sem tudja, hogy mit csinált az előbb? Na, mondja meg az asszonynak, ha meszelni akar, meszet ne vegyen, van az magának elég!

– Pedig ide tettem... nem vagyok bolond...

– Na, azt ejsze másnak kellene megállapítania. Már mondani is akartam, hogy mostanában bolondságokat beszél. Ti vettétek-e észre? – szolt oda a többieknek. – Eh, tudjátok is ti! Ez a gyermek, ez még igen. Neki vág az esze, de ti már mind elindultatok Laji bá után. Így van-e, Kekem?

Kekem csak bólogatott. Kér-

dezhett volna tőle bármit Marci, ő mindennel egyetértett volna. Felváltva ette a kolbászt s a szilvaízes kenyeret, és meg volt békélve a világgal.

– Látjátok? – Marci Kekem felé intett. – Aki nem hiába vénül meg, az tudja, hogy mi a fontos az életben. Jól érzi magát, s közben nem beszél butaságokat. Róla el tudom hinni, hogy kolbászt pakolnak neki otthon, de Laji báról...

– Ennek nem lesz jó vége, az az asszony addig dolgoztatja, amíg előbb-utóbb felfordul. Csak idő kérdése az egész – tercelt valaki a társaságból.

– Egye már meg azt a darab avas szalonnát, amit az asszony tényleg pakolt, s ne keresse azt, ami nincs! Tán különködni akar azzal a kolbással? Más akar lenni, mint mi vagyunk? Hát nem látja, hogy mind szalonnát eszünk? Avast vagy nem avast, kinek milyen van. Ha az sincs, akkor szilvaízes kenyeret. De hogy lássa, milyen szívem van, ha már úgy kívánja, hozok én magának holnap egy arasznyit. Beccszóra. Megtisztelem azzal. Végül is legyen magának is egy szép napja!

– Hát ez igazán szép tőled – hallatszott a Vilma nén'hez járó bányász hangja hirtelen. – Tulajdonképpen mivel érdekelte ki az öreg?

– Hát mivel, mivel... Azzal, hogy rendes, nem cseszegeti az embert. Egy-két deci pálinkára hívtam volna Vilma nén'hez, de ő oda egy ideje be nem teszi a lábát. Hát gondoltam, hogy akkor inkább kolbászt hozok neki.

– Egy fáradtsággal nekünk is hozhatnál!

– Hozok én, amikor ti is kiérdemlitek.

– Oda nézzenek! – kiáltott fel Marci jóváhagyó hunyorítására a beszélgetés fonalát hirtelen elvágva a gyermek. – Az öreg Kekem kolbászt eszik szilvaízzel. Éppen most kapta bé az utolsó falatot. Vajon nem a magáé volt az, Laji bá?

Molnos Ferenc

pálinkához hasonló becsülete.

– Hagyja azt a szilvaízt a gyermekeknek! Maguk nem vágtek disznót? – Marci most „elfeledkezett” arról, hogy Kekemnek nincsenek is gyermekei, ketten élnek az asszonnyal.

– Vágni vágunk, de hol van az már! – sóhajtott fel az öreg.

Marci egy gyors mozdulattal két vágás lesütött kolbászt kerített. Egyiket a gyermek terítéke fölött odanyújtotta Kekemnek, s visszafogottabb hangon bátorítóan ajánlotta:

– Ezt kóstolja meg! Maguk ilyent nem tudnak a hegyen tölteni.

Kekem csillogó szemmel vette át, s rögtön beleharapott. A fenséges ízekre elernyedtek a vonásai, az arca boldogságot sugárzott. „De könnyű ezt a vénembert boldoggá tenni”, gondolta álméldkodva a gyermek.

– Na, szereti-e? – szolt oda csendesen két falat között

senki? Nem jutott eszetekbe? – szolt oda vidáman Marci a társaságnak, amelyik tudta, hogy ez csupán a „Jó étvágyat!” kívánás helyett van, hiszen Marcinak csak a szája jár, nem inna ő soha a bányában.

– Vilma nén'nél hagytuk, hazafelé bemegyünk érte – kapott egy gyors választ a sor végéről.

– Jó, hogy Vilma nén' az utunkba esik, nem kellett sokat cipelned azt a kicsi pálinkát.

– Kicsit vagy nagyot. Az majd kiderül ott. Tudod, Marci, hogy az ember mindig azért a kicsiért megy be hozzá, de megesik, hogy akkora lesz belőle, hogy nem győzi inni, a záróra is ott kapja.

– Még szerencse, hogy Vilma nén' nem olyan szigorú azzal a zárórával, mint mások, ő csak kiabál éjféltájt, hogy „Záróra! Záróra!”, de azért megvárja, hogy amit ki-

Kusztos Endre szóvatai képzőművészt egy öt éves kislány a szakálla alapján pár éve Mikulásnak vélte. Ennek alapján az MMA szóvatai látogatása kapcsán született a rejtvényben lévő kérdés és a válasz.	Készítette: Molnos Ferenc	Vihar	Hidrogén	ÁÁÁ	Magyar kártya-szín	Régi italt	Bika (spanyol)	TRSDA	Illeték-befizetési akták	
	Kérdés	▽	▽	▽	▽	▽	▽	▽	▽	▽
	A-tól ...-ig	▷	Épít. elem Frissítő torna	▷						
Válasz	Spanyol arany	Fejetlen séf! Kérdőszó	▷	Vízartód Folyamatos pénzsegély	▷					
... Zeballos bolíviai teniszező	▷	▽	▽	▽	Francia szobrász Sír	▷				
Eredni kezd!	▷	VITA-PART egyneműi Er-Cé	▷				... Gardner Inzultál	▷		
Gleccser-törmelék-ből való	▷	▽				Bé Binue szigete	▷	EEE Kobalt	▷	
Kappa	▷	Lop Fekvőhelyek	▷		Diákgond Növényi betegség (fűd)	▷	▽			
Igeképző	▷	Búzáthordó Átnyújt	▷						Ezer (róm.) Sűrűn hulló	▷
Német ABC ut. betűje	▷	▽	Világoshajú Elegdő (lat.)	▷				Z ... Labor Gallium	▷	▽
Piaci eladó	▷	▽		Cselédek Római tízes	▷					
Szóvatai taxi	▷				Kén Idegen felvágott	▷	Bejárt Csomagoló eszközök	▷		
Védet	▷			Tűzön lévő ... Nándor (vitorlázó)	▷	▽		Istálló Bec. Ilona	▷	
Világító dióda	▷		Magas növény Vizi átkelő	▷		Átmásolás Arab szem.név	▷			
Autonóm Tartomány	▷	Megy Éneklő szócska	▷	▽		▽		... Angeles Bagolyhang	▷	
Kicsi Gellért	▷	▽		Megjegyző Észak	▷					
	▷			▽						

I S S N 2 0 6 9 - 0 8 2 7

Felelős kiadó: Szóvata Város Polgármesteri Hivatala, Péter Ferenc polgármester
 Szerkeszti: Molnos Ferenc, Grafikai szerkesztő: Siklodi Zsolt
 Lapszámunk munkatársai: Ábrahám Szilárd, Fülöp Edmund, Józsa András,
 Kiss János, Mátyás Imola, Szabó Attila, Szemadám György,
 Ungvári Borbála, Urbán Izabella;